

Min BZk  
56 akkoord

40224  
14/10

Ministerie van Binnenlandse Zaken en  
Koninkrijksrelaties

Aan MBZK  
Van CZW

nota

Nota NnavV tweede lezing grondwetsherziening  
briefgeheim

TER ONDERTEKENING

Datum  
23 september 2021

Onze referentie  
2021-0000493540

Opgesteld door  
[redacted], CZW

Samengewerkt met  
JenV, EZK, AZ

Bijlage(n)  
1

Aan  
MBZK

Van  
CZW

Met opmerkingen 12/10 nota wordt  
actief openbaar gemaakt.

**Aanleiding**

Bij het aantreden van de nieuwe Tweede Kamer is de tweede lezing van de grondwetsherziening van artikel 13 (brief-, telefoon- en telegraafgeheim) ingediend. De Kamer heeft daarover vragen gesteld, die in bijgaande Nota naar aanleiding van het Verslag worden beantwoord.

**Geadviseerd besluit**

U wordt geadviseerd deze NnavV te ondertekenen, mede namens MJenV en MAZ. Zij zijn inmiddels akkoord.

**Kernpunten**

- Met deze grondwetsherziening wordt het brief-, telefoon- en telegraafgeheim gemoderniseerd zodat ook nieuwe communicatietechnieken hieronder komen te vallen.
- Er zijn vragen gesteld door de fracties van D66 en de SGP. De vragen betreffen de horizontale en verticale werking van het grondrecht, de reikwijdte van het voorstel en de gronden voor inbreuk door de veiligheidsdiensten.

**Toelichting**

- In het eerste cluster vragen wordt gememoreerd dat een eerdere versie van het wetsvoorstel een bepaling kende over horizontale werking (in de relatie tussen burgers en anderen dan de overheid) van grondrechten en gevraagd in te gaan op de borging van horizontale werking van het recht. In reactie hierop wordt aangegeven dat van een dergelijke bepaling is afgezien omdat een dergelijke regeringsopdracht niet noodzakelijk is. De grondwettelijke grondrechten hebben (vooral) verticale werking (tussen de overheid en de burger) en doorwerking in horizontale verhoudingen is al geregeld in diverse wetgeving die een nadere uitwerking van het brief- en telecommunicatiegeheim in die verhoudingen geeft zoals de Postwet 2009, de Telecommunicatiewet, de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), in het strafrecht en er ook doorwerking is via open normen in het burgerlijk recht. In reactie op de vraag naar belangrijke nieuwe ontwikkelingen sinds de eerste lezing, wordt verwezen naar de inwerkingtreding van de AVG en de in Europa lopende voorbereiding van een verordening over ePrivacy, die

t.z.t. zal landen in de Telecommunicatiewet.

- Onder het kopje reikwijdte wordt gevraagd of onder het brief- en telecommunicatiegeheim alleen de inhoud van de communicatie of bijvoorbeeld ook de opslag van communicatie-gegevens en verkeersdata worden beschermd. In reactie hierop wordt conform de uitleg in eerste lezing aangegeven dat artikel 13 alleen de inhoud van communicatie beschermt en niet de verkeersgegevens (informatie over communicatie). Verkeersgegevens worden beschermd onder artikel 10 van de Grondwet (persoonlijke levenssfeer). Er zijn recent enkele uitspraken door zowel het EU-Hof als het EHRM gedaan die aangeven dat verkeersdata ook een hoge mate van bescherming vergen. Dat maakt evenwel niet dat dit als gegevens over de inhoud van communicatie moeten worden gezien die onder artikel 13 Gw worden beschermd. Onder artikel 10 Gw kan ook een hoge bescherming worden geboden.
- Tenslotte zijn vragen gesteld naar de manieren waarop in het belang van de nationale veiligheid inbreuk kan worden gemaakt op het brief- en telecommunicatiegeheim. In reactie hierop is aangegeven dat er op dit moment in Nederland slechts twee instanties, te weten de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD), in het kader van het belang van de nationale veiligheid gelegitimeerd zijn om een inbreuk te maken op het brief- en telecommunicatiegeheim. De Wiv 2017 biedt daarvoor de vereiste formeel-wettelijke basis. In het voorliggende voorstel wordt een beperking in het kader van de nationale veiligheid mogelijk door of met machtiging van hen die door de wet daartoe zijn aangewezen: waar het gaat om het briefgeheim is dat op dit moment de rechtbank Den Haag en waar het gaat om het telecommunicatiegeheim de voor de AIVD onderscheidenlijk MIVD verantwoordelijke minister. Op de vraag of het mogelijk is dat er inbreuk wordt gepleegd op het brief- en telecommunicatiegeheim van een journalist of een klokkenluider als een door de wet aangewezen van oordeel is dat de inbreuk in het belang van de nationale veiligheid is, wordt bevestigend geantwoord. Echter, daartoe zal dan wel de noodzaak dienen te worden aangetoond. Waar het gaat om het briefgeheim is het uiteindelijke oordeel – nog steeds – aan de rechter. Waar het gaat om het telecommunicatiegeheim aan de minister, wiens toestemming tot beperking daarvan onderworpen is aan het bindende rechtmatigheidsoordeel van de TIB. Waar het gaat om de inzet van bijzondere bevoegdheden door de AIVD en MIVD op journalisten, waarvan de inzet gericht is op het achterhalen van de bron van een journalist, geldt dat ook dan de rechtbank Den Haag toestemming dient te geven.

**Datum**

23 september 2021

**Onze referentie**

2021-0000493540